

Biuletyn Informacji Publicznej

Instytutu Pamięci Narodowej
Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Dane osoby z katalogu osób "rozpracowywanych"

Imiona: Andrzej Józef
Nazwisko: Szczypa
Miejsce urodzenia: Wojnarowa
Data urodzenia: 14-10-1923
Imię ojca: Józef
Imię matki: Zofia
Dodatkowe informacje:

Treść zapisów ewidencyjnych

Opis materiałów	Stan zachowania	Uwagi
Andrzej Szczypa ps. "Zenit" w czasie II wojny światowej był żołnierzem Armii Krajowej, grupy "Tatara", a następnie żołnierzem organizacji niepodległościowej Stanisława Piszczka "Okrzei", w ramach której należał do tzw. "egzekutywy", czyli grupy zajmującej się wykonywaniem wyroków śmierci. Na przełomie sierpnia i września 1946 roku utworzył własną organizację "Huragan", na której czele stanął. Zarówno jako żołnierz, jak i jako dowódca, brał udział w wielu akcjach przeciwko komunistom. Ujawnił się 22.03.1947 przed PUBP w Nowym Sączu. Po ujawnieniu wyjechał do Wałbrzycha z zamiarem ucieczki z Polski. Informacje o swoich planach przekazał wypróbowanemu współpracownikowi swojej organizacji Czesławowi Kruczkowi, który okazał się informatorem bezpieczeństwa ps. "Kukułka". Zatrzymany 21.05.1947 przez PUBP w Kamiennej Górze i skazany przez WSR we Wrocławiu 13.06.1947 na karę 12 lat więzienia za posiadanie broni. Sprawa została podjęta ponownie przez WSR w Rzeszowie, w związku z przypisaniem mu ukrywania większej ilości broni. Skazany 27.01.1950 na karę śmierci.	Akta o sygn. IPN Rz 046/681 (1350/III)	W aktach znajduje się m.in. odpis z oświadczenia z ujawnienia A. Szczypa z 22.03.1947. Otrzymał zaświadczenie nr 45743. Informacja o informatorze UB ps. "Kukułka" pochodzi z artykułu Marcina Kasprzyckiego "Oddział partyzancki - Huragan, Andrzeja Szczypa - Zenita, który znajduje się w publikacji: "Masz synów w lasach Polsko...", pod red. Dawida Golika, Nowy Sącz 2014, s. 164.

Akta prokuratorskie nadzoru w sprawie przeciwko Andrzejowi Szczypcie ps. "Zenit". Zatrzymany 21.05.1947 przez PUBP w Kamiennej Górze. Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu wydała 27.05.1947 WPR we Wrocławiu. Akt oskarżenia sporządził 06.06.1947 oficer śledczy WUBP we Wrocławiu Jan Orzaszyna. Oskarżony z art. 4, par. 1 Dekretu z 13.06.1946, tj. o posiadanie broni. Akt oskarżenia przesłano 11.06.1947 do Wojskowego Sądu Rejonowego we Wrocławiu. Skazany 13.06.1947 na 12 lat więzienia przez WSR we Wrocławiu, który orzekał w składzie: przewodniczący - kpt. Stanisław Kowal, ławnicy - strz. Antoni Mrówka i strz. Stanisław Topolewski. Osadzony w Więzieniu we Wrocławiu. Przeniesiony 06.11.1947 do Więzienia w Sztumie. W związku ze sprawą przygotowywaną przez WUBP w Rzeszowie przeciwko został przesłuchany w tymże więzieniu przez funkcjonariuszy WUBP Rzeszów ppor. Marcina Kuszyńskiego oraz chor. Stefana Szabskiego. Przeniesiony 22.06.1949 do Więzienia w Rzeszowie.

Akta o sygn. IPN Rz 108/5156 t. 2 (Pr II 502/49).

Akta prokuratorskie nadzoru Wojskowej Prokuratury Rejonowej w Rzeszowie przeciwko Andrzejowi Szczypcie, ps. "Zenit". Postanowienie o tymczasowym aresztowaniu wydała WPR w Rzeszowie 11.07.1949. Osadzony w Areszcie przy PUBP w Gorlicach. Akt oskarżenia został sporządzony w Wydziale Śledczym WUBP w Rzeszowie. Szczypa został oskarżony o posiadanie dużej ilości broni, udział w akcjach organizacji niepodległościowych S. Piszczka "Okrzei" oraz swojej własnej o nazwie "Huragan", o pomoc przy przechowywaniu archiwum oddziału "Huragan", tj. z art. 4 Dekretu z 13.06.1946, art. 1 Dekretu z 16.11.1945 oraz z art. 225 KK. Akt oskarżenia został przesłany do WSR w Rzeszowie 20.10.1949. W dniu 27.01.1950 skazany przez WSR w Rzeszowie, który orzekał w składzie: przewodniczący - mjr Wacław Pietroń, sędzia wojskowy - por. Tomasz Skup oraz ławnik - por. Stanisław Dybak na karę śmierci wyłącznie za przechowywanie broni (od innych zarzutów został uniewinniony lub zostały one umorzone). Od wyroku wniosła rewizję zarówno obrona, jak i prokurator. Obrona wносиła o znaczne złagodzenie kary, natomiast prokurator nie zgadzał się na umorzenie części zarzutów. Postanowieniem z 14.04.1950 Najwyższy Sąd Wojskowy uchylił wyrok WSR we Wrocławiu z 13.06.1947 oraz wyrok WSR w Rzeszowie z 27.01.1950 i przekazał obie sprawy ponownie do Wojskowego Sądu Rejonowego w Rzeszowie. W dniu 15.05.1950 WSR w Rzeszowie ponownie skazał Andrzeja Szczypkę na karę śmierci. Na podstawie amnestii Bierut zamienił karę śmierci na dożywocie. Zwolniony warunkowo w 1956 roku. Informacja o zamianie kary na dożywocie oraz o zwolnieniu warunkowym pochodzi z materiałów ewidencyjnych.

Akta o sygn. IPN Rz 108/5156 t. 1 (Pr II 502/49).

Akta sprawy przed WSR w Rzeszowie przeciwko Andrzejowi Szczypcie. Zatrzymany przez PUBP w Kamiennej Górze 21.05.1947, a w jego domu została przeprowadzona rewizja, w wyniku której został odnaleziony pistolet P-38 wraz z amunicją. Skazany za to 13.06.1947 przez WSR we Wrocławiu na 12 lat więzienia, na podstawie art. 4 par. 1 Dekretu z 13.06.1946 roku. Prośby o ulaskawienie pozostawiono bez biegu. Przeniesiony do Więzienia w Rzeszowie, do dyspozycji WSR w Rzeszowie z powodu oskarżenia go o przechowywanie większej ilości broni. Na rozprawie, która odbyła się 24.11.1947 roku przed WSR w Rzeszowie Szczypca stwierdził, iż w chwili składania oświadczenia o ujawnieniu nie był w posiadaniu tej broni, bowiem wcześniej zdał ją "Piorunowi". Swoje wyjaśnienia podtrzymał również na rozprawie 27.01.1950, Sąd jednak nie dał im wiary i skazał go na mocy tego samego paragrafu na karę śmierci wraz z utratą praw publicznych i honorowych na zawsze, co było niezgodne nawet z komunistycznym prawem. Od wyroku została wniesiona rewizja zarówno przez obronę, jak i prokuratora. W dniu 14.04.1950 Sąd Najwyższy postanowił uchylić wyrok WSR we Wrocławiu z 13.06.1947 oraz wyrok WSR w Rzeszowie z 27.01.1950 i przekazać do łącznego rozpatrzenia WSR w Rzeszowie, który 15.05.1950 podtrzymał swój wyrok kary śmierci ze stycznia 1950. Od tego wyroku również została wniesiona rewizja zarówno przez obronę, jak i prokuratora. Ponadto w imieniu Szczypcy adwokat zwrócił się z pismem do prezydenta Bieruta o zamianę kary śmierci na karę więzienia. Bierut 08.08.1950 skorzystał z prawa łaski i zamienił karę śmierci na dożywotnie więzienie. Postanowieniem z 17.05.1956 Sąd Wojewódzki w Rzeszowie na podstawie amnestii zmniejszył Szczypcie karę do 12 lat więzienia. Zwolniony na przerwę w odbywaniu kary 17.11.1956. Od wyroku WSR w Rzeszowie z 15.05.1950 Prokurator Generalny PRL złożył rewizję nadzwyczajną. W związku z tym Sąd Najwyższy 06.03.1958 złagodził karę 12 lat więzienia do 8 lat i uznał za odbytą. Po wyjściu z więzienia Szczypca nadal był pozbawiony praw publicznych, co rodziło szereg negatywnych konsekwencji. W związku z tym podjął starania o przywrócenie mu tych praw. Postanowieniem z 17.11.1971 Sąd Wojewódzki w Rzeszowie dokonał zatarcia skazania.

Akta o sygn. IPN Rz 107/1075 t. 1-2 (Sr 255/50).

Skorowidz alfabetyczny więźniów Centralnego Więzienia w Sztumie za lata 1945-1950. Andrzej Szczypca został osadzony w Sztumie 27.10.1947. Przeniesiony 22.06.1949 do Więzienia w Rzeszowie (początkowo przeniesiony do Gdańska, a stamtąd dopiero do Więzienia w Rzeszowie).

Akta o sygn. IPN Gd 37/2-37/4.

Księga Główna Więźniów CW we Wronkach za lata 1951-1952. Przybył do CW we Wronkach 21.03.1951. Następnie przeniesiony do Więzienia w Krakowie 17.01.1955, a 21.08.1955 do Więzienia w Strzelcach Opolskich (informacja o przeniesieniu do Strzelc Opolskich pochodzi z akt, sygn. IPN Rz 107/1075 t. 2, s. 236).

Akta o sygn. IPN Po 3/63.

<p>Księża Główna Więźniów Centralnego Więzienia we Wronkach za 1956 rok. Przybył 24.03.1956 do CW we Wronkach z Więzienia w Strzelach Opolskich. Zwolniony na przerwę w odbywaniu kary 17.11.1956. Wyrokiem Sądu Najwyższego z 06.03.1958, nr I KRN 211/57 karę 12 lat więzienia złagodzone do 8 lat, i karę uznano za odbytą.</p>	<p>Akta o sygn. IPN Po 3/65.</p>
<p>Sprawa Ewidencyjno-Obserwacyjna nr 2115/F założona 02.02.1956 przez PUdsBP w Nowym Sączu jeszcze w czasie odbywania przez A. Szczypkę kary więzienia z powodu wcześniejszej antykomunistycznej działalności i prowadzenia korespondencji z rodziną na wolności. Po zwolnieniu z więzienia 17.11.1956 został natychmiast poddany inwigilacji przez sieć agenturalną, m.in. informatorów ps. "Wrzos", "Szpak", "Szczery", "Tadek", "Prawda" i "Lian" oraz kontakty poufne J.W., K.S., G.F., W.K. Sprawę przerejestrowano 16.11.1960 do nr 166/B. W dniu 22.02.1961 sprawa została przekazana do KD MO Kraków-Nowa Huta w związku ze zmianą miejsca zamieszkania. Sprawa ponownie wróciła do Nowego Sącza i zarejestrowana jako sprawa operacyjnej obserwacji (SOO) 02.09.1961 do nr 629/B, od 09.10.1962 pod nr 1590/F. Rozpracowanie zakończono i sprawę złożono 15.10.1965 w Archiwum Wydz. "C" KWMO w Krakowie pod sygn. 5770/R. Przerejestrowano 08.04.1967 do nr 10540/II. W aktach znajduje się m.in. karta informacyjna A. Szczypki z Więzienia we Wronkach oraz jego oświadczenie z ujawnienia przed PUBP w Nowym Sączu z 22.03.1947 (nr zaświadczenia - 45743). Odnosnie inf. "Wrzos" - zob. też akta, sygn. IPN Kr 009/2110 (27766/I) - był to były członek organizacji "Zenita", zwerbowany do rozpracowania żołnierzy tej organizacji. Odnosnie inf. "Szpak" - zob. IPN Kr 009/6021.</p>	<p>Akta o sygn. IPN Kr 010/10199 (10540/II).</p>
<p>Występuje w materiałach Sprawy Obiektowej (SO) krypt. „Akademia”, jako dowódca organizacji NSZ. Ujawnił się 22.03.1947 przed komisją przy PUBP w Nowym Sączu. Otrzymał zaświadczenie nr 45743. W ramach SO "Akademia" w okresie 1945-1969 Wydział III WUBP/KWMO w Krakowie rozpracowywał osoby związane z AK na terenie woj. krakowskiego.</p>	<p>Akta o sygn. IPN Kr 075/18 t. 1-45 (29/OB).</p>
<p>Występuje w materiałach SO krypt. "Strzał" prowadzonej przez WUBP w Krakowie, jako dowódca organizacji niepodległościowej „Huragan”. SO "Strzał" została założona w celu rozpracowania tej organizacji, już po aresztowaniu Szczypki.</p>	<p>Akta o sygn. IPN Kr 075/202 (983/OB).</p>

Charakterystyka nr 12, dot. organizacji o nazwie "Oddział Partyzancki AK >Błyskawica<", opracowana w Wydz. "C" KWMO w Krakowie w latach 1975-1979. Organizacja działała w okresie od kwietnia 1945 do początków 1947 roku pod dowództwem Józefa Kurasia ps. "Ogień" na terenie powiatu nowotarskiego oraz części powiatów: limanowskiego, myślenickiego i nowosądeckiego. Była to jedna z największych organizacji niepodległościowych, liczyła w sumie ponad 700 żołnierzy oraz ponad 120 współpracowników. Partyzanci Kurasia przeprowadzili w sumie około tysiąca akcji zbrojnych, polegających na rozbijaniu posterunków MO, rekwizycjach czy likwidacji funkcjonariuszy komunistycznych i ich współpracowników. Prowadzili działalność propagandową i uświadamiającą miejscową ludność, gromadzili informacje o przestępcach pospolitych i aktywistach PPR. Akta zawierają kwestionariusz Andrzeja Szczypoty ps. „Zenit”, który występuje jako żołnierz organizacji „Okrzei”, a następnie założyciel i dowódca oddziału „Huragan”, ujawniony 22.03.1947 przed PUBP w Nowym Sączu, aresztowany w maju 1947 za posiadanie broni i skazany dwukrotnie za ten sam czyn – po raz pierwszy przez WSR we Wrocławiu w 1947 roku na 12 lat więzienia, a po raz drugi w 1950 roku przez WSR w Rzeszowie na karę śmierci, zamienioną na mocy amnestii na dożywocie. Zwolniony warunkowo w 1956 roku.

Akta o sygn. IPN Kr 074/12 (12/X).

Charakterystyka nr 56, opracowana w latach 1978-1979 w Wydz. "C" KWMO w Krakowie, dot. organizacji niepodległościowej "Grupa Żandarmeria AK", dowodzonej przez Stanisława Piszczką ps. "Okrzeja". Współinicjatorem powstania oddziału był Marian Mordarski ps. "Ojciec", a w grupie znaleźli się także m.in. Andrzej Szczypota "Zenit" oraz Bronisław Bublik "Erwin", "Żar". Oddział przeprowadził wiele akcji, np. rozbięcie posterunku SOK w Kamionce Wielkiej, rozbięcie posterunku MO w Nawojowej, wysadzenie pomnika żołnierzy sowieckich w Nowym Sączu, likwidację kpt. Piotra Łukina, żołnierza sowieckiego kontrwywiadu wojskowego "Smiersz" i wiele innych. W kwietniu 1946 roku oddział został podzielony na 3 mniejsze. Dowódcą jednego z nich, o nazwie „Huragan” został Andrzej Szczypota „Zenit”. Początkowo działał w ramach oddziału NSZ "Żandarmeria" Jana Dubaniowskiego ps. "Salwa", a od stycznia 1947 roku podporządkował się "Ogniowi". Akta zawierają jego kwestionariusz, w którym występuje jako dowódca grupy w organizacji Okrzei, biorący pełny udział w jej akcjach, a szczególnie w rozbrajaniu posterunków MO. Ujawniony 22.03.1947 w PUBP w Nowym Sączu. Na skutek gry operacyjnej UB został aresztowany za posiadanie broni i próbę ucieczki za granicę oraz skazany na karę śmierci, zamienioną na dożywocie.

Akta o sygn. IPN Kr 074/55 (56/X).

W aktach o sygn. IPN Kr 074/19 (19/X) - charakterystyka organizacji Jana Dubaniowskiego "Salwy" o nazwie "Żandarmeria" - nie występuje.

Charakterystyka nr 67, opracowana w latach 1979-1980 w Wydż. "C" KWMO w Rzeszowie, dot. dowodzonej przez Andrzeja Szczypkę, ps. „Zenit” organizacji niepodległościowej „Huragan”. Obszarem działania tej organizacji był powiat gorlicki i nowosądecki. „Zenit” początkowo był dowódcą grupy, a także członkiem tzw. „Egzekutywy” – czyli oddziału specjalnego, zajmującego się wykonywaniem wyroków śmierci w organizacji „Grupa Żandarmeria AK”, dowodzonej przez Stanisława Piszczką ps. „Okrzeja”. W kwietniu 1946 w organizacji tej doszło do rozłamu, „Zenit” stanął na czele samodzielnego oddziału, który początkowo podporządkował się Janowi Dubaniowskiemu „Salwie”, a następnie Józefowi Kurasiewi „Ogniewi”, któremu w styczniu 1947 roku złożył przysięgę na wierność wraz z całym swoim oddziałem. Rozkazem nr 4 z 31.01.1947 roku „Ogień” mianował Szczypkę dowódcą „9 Kompanii 3 Baonu krypt. Huragan”. Od czasu powstania „Huragan” przeprowadził przynajmniej 12 akcji, które były skierowane przeciwko organom bezpieczeństwa i ich współpracownikom, m.in. 15.06.1946 w Kamionce urządzono zasadzkę na samochód funkcjonariuszu PUBP z Nowego Sącza, w wyniku której zlikwidowano 2 funkcjonariuszy UB i zdobyto broń. W dniu 08.09.1946 rozstrzelano agenta UB, który zgłosił się do „Zenita” celem rozpracowania tej organizacji. Taki sam los spotkał innego agenta PUBP Gorlice 22.09.1946. W dniu 23.09.1946 urządzono zasadzkę na trasie Gorlice - Ropa na 10 funkcjonariuszy PUBP i KPMO w Gorlicach. Tylko jednemu udało się zbiec, resztę zatrzymano i przesłuchano. Milicjantów i 2 funkcjonariuszy UB zwolniono, natomiast 3 funkcjonariuszy UB rozstrzelano. Również podczas tej zasadzki zdobyto broń. „Huragan” cieszył się poparciem w lokalnym społeczeństwie. Komunistom nie udało się rozbić organizacji „Zenita”. Jej kres położyła akcja ujawnieniowa, związana z amnestią z 22.02.1947 roku. W aktach znajduje się kwestionariusz osobowy Andrzeja Szczypki „Zenita”, który występuje jako żołnierz AK oddziału „Tatara” z czasu okupacji, żołnierz „Egzekutywy” w organizacji „Okrzei”, dowódca „Huragana”, skazany przez WSR w Rzeszowie 27.01.1950 na karę śmierci.

Akta o sygn. IPN Rz 05/87 (CHF-67).